

PROGRAM LITERACKI

OMÓWIENIE

Program ten realizuje określony zestaw procedur, które mają pomóc małym dzieciom w rozwinięciu upodobania do słuchania bajek, poznanie baśniowego języka oraz dogłębne zrozumienie struktury opowiadania.

DLACZEGO TE UMIEJĘTNOŚCI SĄ WAŻNE?

Wszystkie małe dzieci lubią słuchać bajek, ale czy rzeczywiście je rozumieją? Czy też reagują po prostu na to, że osoba dorosła czyta im lub opowiada bajkę? Czasami czytamy coś interesującego, co jest niezrozumiałe dla dzieci. Musimy mieć pewność, że dzieci są w stanie zrozumieć opowieść. Jeżeli opowiadamy im bajki, rozumienie pojawia się stopniowo. Ale czy istnieje możliwość przyspieszenia tego procesu? Zobaczmy sami!

JAK DZIAŁA TEN PROGRAM?

Nauczenie się, jak odtwarzać, opowiadać bajkę, to proces stopniowy. Jak można go ułatwić? Jak możemy pomóc dzieciom w opanowaniu swoistej „gramatyki bajek”? Zaczynamy od zapewnienia im bogatego przeżycia emocjonalnego historii – to pomoże dzieciom zrozumieć fabułę. Gdy dzieci słuchają opowiadania, rozwijają w sobie umiejętność skupiania uwagi. Ale jak możemy być pewni, że dziecko nas słucha? Być może dziecko słucha, ale skąd wiemy, że nie myśli o czymś innym? Być może słucha bajki, ale czy faktycznie jest w stanie określić kluczowe wydarzenia?

Esencją przy odtwarzaniu bajki jest zdolność pamiętania o jej strukturze – w bajkach często bieg wydarzeń przybiera powtarzalną konstrukcję.

Następnie wykorzystujemy bardzo skuteczny proces nazywany modelowaniem wizualno-przestrzennym, który pomaga małym dzieciom w zrozumieniu zawartości i kolejności wydarzeń w bajce (działania) oraz określeniu relacji pomiędzy postaciami. W modelowaniu wizualnym zastępujemy jedną grupę przedmiotów (prawdziwe przedmioty) inną grupą przedmiotów (namacalnymi formami geometrycznymi) i pomagamy dzieciom stworzyć mentalne powiązanie pomiędzy przedmiotami prawdziwymi a formami geometrycznymi. Pozwala to małym dzieciom trzymać w rękach przedmioty i postacie, które pojawiają się w opowiadaniu - przedmioty, które w istocie są wyobrażone i nieuchwytnie. Modelowanie wizualno-przestrzenne jest procesem złożonym, ponieważ dzieci wykorzystują sekwencje przestrzenne do oznaczania kolejności wydarzeń w czasie. Ćwiczenie to ma szczególną wartość w rozwijaniu umiejętności myślenia abstrakcyjnego. Pomaga ono w analizowaniu podstawowych wydarzeń w opowiadaniu. Dzieci tworzą modele wizualne opowiadania i następnie korzystają z tego modelu do przypomnienia sobie opowiadania i odtworzenia bajki możliwie samodzielnie.

Dajemy dzieciom praktyczne, namacalne wsparcie w rozwijaniu koncentracji ich uwagi i myślenia. Tym samym dostarczamy im specjalny materiał – zewnętrznych mediatorów, którzy pomogą małym dzieciom w skupieniu umysłu na strukturze opowiadania.

Wybieranie i pokazywanie kształtów zastępczych pomaga dzieciom w skupieniu i utrzymaniu uwagi. Poruszanie przedmiotami pozwala dzieciom na odgrywanie najważniejszych wydarzeń z bajki. Tacy zewnętrzni mediatorzy pomagają dzieciom skupić się i zapamiętać ważne cechy i kluczowe wydarzenia, zamiast takich, które „rzucają się w oczy”, oraz pomagają im w organizowaniu swojej uwagi i czynności umysłowych.

KORZYŚCI WYNIKAJĄCE Z PROGRAMU

Małym dzieciom największą trudność sprawia zapamiętanie struktury opowiadania. Model wizualny to plan odtworzenia bajki. Celem dla nauczyciela jest wspieranie dziecka w odtwarzaniu modeli wizualnych stworzonych przez nauczyciela i następnie, stopniowo, umożliwienie dziecku stworzenia swoich własnych modeli wizualnych. Gdy dziecko pozna strukturę opowiadania, nabywa umiejętności jej aktywnego odtworzenia.